

Statul român modern: de la proiect politic la realizarea României Mari (secolele XVIII-XX)

Conceptul de stat modern în Principatele Române și România

Un stat modern este un stat care se guvernează după o constituție ce prevede drepturi și libertăți cetățenești și separația puterilor în stat, garantează dreptul la proprietate privată și asigură participarea tuturor categoriilor sociale la viața politică, are o industrie dezvoltată și numeroase instituții de cultură.

Modernizarea în spațiul românesc a presupus în primul rând desființarea privilegiilor feudale, desființarea dependenței țăranilor și împrumărirea lor, adoptarea unor constituții moderne dar și independența de sub suzeranitatea otomană și unirea tuturor românilor într-un singur stat

Modernizarea socială presupune:

- **desființarea privilegiilor feudale** ale marilor boieri. Dintre cele mai importante privilegii amintim: boierii nu plăteau taxe la stat, puteau să încaseze taxe la trecerea pe pământul lor, erau judecați după alte legi decât oamenii de rând, doar ei aveau posibilitatea să aibă funcții în stat și să participe la viața politică.
- **desființarea dependenței țăranilor**. Țăranii liberi erau, în secolul XVIII, în număr foarte mic. Majoritatea țăranilor erau dependenți (numiți șerbi, iobagi, vecini sau rumâni). Țăranii dependenți nu aveau pământ; ei munceau o bucată de pământ primită de la boier, în schimbul căreia erau obligați să dea o parte din recoltă (*dijmă*) sau să plătească o sumă de bani (*cens*) și să facă muncă gratuită pe pământul boierului (*clacă*).
- **acordarea egalității în drepturi și a egalității în fața legii**.

Modernizarea politică presupune:

- **adoptarea unor constituții** care să prevadă drepturi și libertăți cetățenești, egalitatea în fața legii, separația puterilor în stat;
- **participarea tuturor categoriilor sociale la viața politică;**
- **realizarea statului național și independent**. Românii trăiau, în secolul XVIII, în mai multe state. Ei doreau să alcătuiască un stat care să-i cuprindă pe toți românii (stat național) și care să nu depindă de nicio putere străină (stat independent). În secolul XVIII se creează **conștiința națională**, adică apare conștiința identității de tradiții, istorie, limbă și cultură a tuturor românilor. Aceasta se formează mai întâi în rândurile boierilor în Țara Românească și Moldova. Un rol important în formarea conștiinței naționale la români l-au avut reprezentanții Școlii Ardelene, Samuil Micu, Gheorghe Șincai și Petru Maior, ale căror scrieri istorice, literare și lingvistice au arătat unitatea de limbă și cultură a românilor.
- **Factorii modernizării**. Statul român modern s-a realizat prin eforturile unora dintre **oamenii politici și de cultură**, care mai întâi au propus realizarea unor reforme sociale, politice și naționale și apoi au încercat să le pună în practică. În statele occidentale modernizarea a fost susținută în special de **burghezie**, categoria socială reprezentată de comercianți, bancheri, industriași, diverși întreprinzători mari și mici. În Țările Române burghezia era destul de slab reprezentată, prin câțiva proprietari de ateliere meșteșugărești și negustori, de aceea rolul cel mai important în modernizare l-au avut **intelectualii** cu studii în străinătate, în special la Paris; mulți dintre ei erau fii de boieri. Intelectualii români au avut ca model în special revoluțiile politice și reformele realizate în Franța. Unii dintre **domnitori**, până la 1859, au fost favorabili modernizării anumitor aspecte sociale și culturale, dar mai rar politice. Cele mai multe reforme modernizatoare au fost adoptate în timpul lui Al. I. Cuza și Carol I.

Frâne în calea modernizării. Principalul inamic al modernizării Țărilor Române a fost **Imperiul otoman**, care accepta cu greu orice schimbare politică sau socială. **Marii boieri** s-au opus reformelor sociale, iar **domnitorii**, reformelor care le reduceau puterea politică. Un caz special îl reprezintă **Rusia**, care până în 1830 a susținut modernizarea Țărilor Române, iar după aceea, până în 1856, s-a opus oricărei reforme.